

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

Instructional Leadership of School Administrators Affecting Academic Affairs Effectiveness
of Secondary Schools in Phnom Penh, the Kingdom of Cambodia.

Sunkim Lor*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์**

ดร.สุรพล บุญมีทองอยู่***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียนที่ต่างกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน และหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 370 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 74 คน และครูผู้สอนจำนวน 296 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำทางวิชาการเท่ากับ 0.806 และด้านประสิทธิผลงานวิชาการเท่ากับ 0.949 และแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) ชนิด Independent Samples การทดสอบค่าเอฟ (F - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และสังกัดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และสังกัดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองแขงวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_2) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (X_5) ด้านการพัฒนาผู้เรียน (X_3) ด้านการพัฒนาครู (X_4) และด้านกำหนดเป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ (X_1) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนได้ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 55.10 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.294 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 0.889 + 0.172 X_2 + 0.224 X_5 + 0.143 X_3 + 0.120 X_4 + 0.094 X_1$ และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = 0.202 Z_{x2} + 0.250 Z_{x5} + 0.175 Z_{x3} + 0.146 Z_{x4} + 0.109 Z_{x1}$

7. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน เสนอแนะไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาครู และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ABSTRACT

The research aimed to study school administrators' instructional leadership and the effectiveness of school academic affairs, to compare the relationship between school administrators' instructional leadership and the effectiveness of school academic affairs based on the opinions of school administrators and teachers classified by status, work experience and types of schools, to identify the predictive power of school administrators' instructional leadership affecting the effectiveness of school academic affairs in secondary schools in Phnom Penh, the Kingdom of Cambodia; and to establish the guidelines for developing school administrators' instructional leadership affecting the effectiveness of school academic affairs. The total sample of 370 persons consisted of 74 school administrators, and 296 school teachers. The instruments for data collection were a set of 5-level rating scale questionnaires with the reliability in terms of instructional leadership at 0.806 and the effectiveness of academic affairs at 0.949, and interview forms. Statistics for data analysis were mean, standard deviation Independent Samples t – test, F – test (One – Way ANOVA), Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of this research were as follows:

1. Instructional leadership of school administrators as a whole and each aspect were at a high level in all aspects.
2. The effectiveness of school academic affairs as a whole and each aspect were at a high level in all aspects.
3. Instructional leadership of school administrators as perceived by school administrators and teachers, classified by status and different types of schools as a whole and each aspect showed no differences in all aspects, but there was a significant difference as a whole among those whose work experience were different at the .01 level of significance.

4. The effectiveness of school academic affairs as perceived by school administrators and teachers classified by status and different types of schools showed no differences as a whole, but there was a significant difference as a whole among those whose work experience were different at the .01 level of significance.

5. Instructional leadership of school administrators affecting academic effectiveness of secondary schools, as a whole had positive relationship at a high level with the statistical significance of the .01 level

6. Instructional leadership of school administrators comprised: Curriculum and instruction management (X_2), Creating learning atmosphere (X_5), Student development(X_3), Teacher development(X_4), and Setting goals and mission of learning(X_1). The said factors were able to predict the effectiveness of school academic affairs with the predictive power of 55.10 percent and Standard Error of Estimate of ± 0.294 . The equation could be summarized in raw scores as follows; $Y' = 0.889 + 0.172 X_2 + 0.224 X_5 + 0.143 X_3 + 0.120 X_4 + 0.094 X_1$ and the predictive equation standardized scores was $Z' = 0.202 Z_{x_2} + 0.250 Z_{x_5} + 0.175 Z_{x_3} + 0.146 Z_{x_4} + 0.109 Z_{x_1}$

7. The guidelines for developing instructional leadership of school administrators affecting the effectiveness of school academic affairs involved five aspects: Setting goals and mission of learning, Curriculum and instruction management, Student development, Teacher development, and creating learning atmosphere.

Keywords: Instructional Leadership, Academic Affairs Effectiveness of Secondary Schools

กุ่มิหล้ง

ในปัจจุบันระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชา ประกอบด้วยการศึกษา ในระดับอนุบาล ซึ่งจะเริ่มรับนักเรียน เข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 3 – 5 ปี แต่การศึกษาในระดับนี้พบว่ามีเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น การศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 6 ปี (เทียบเท่า Grade 1 – 6) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เทียบเท่า Grade 7 – 9) และการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เทียบเท่า Grade 10 – 12) ในสมัยก่อนหลังจาก สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยใช้ข้อสอบเข้าเรียนตามที่แต่ละมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเอง แต่ในปัจจุบันจะมีการสอบมาตรฐานเพื่อรับใบประกาศนียบัตรที่เรียกว่า “Bac Dup” ซึ่งได้นำมาใช้เป็นระบบกลาง ในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เนื่องจากโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ มักขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นวิธีการเรียนการสอนที่นิยมมากที่สุดของกัมพูชาจึงเป็นแบบ “Chalk and Talk” หรือการเขียนบนกระดานแล้ว สอนแก่ผู้เรียนเลย ในด้านการจัดการศึกษาโดยภาคเอกชน พบว่า เริ่มได้รับความนิยม เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา สถานศึกษาเอกชนสามารถ พบได้ทั่วไปในทุกระดับการศึกษาโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป แต่ด้วยการ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของสถานศึกษาเอกชนในระยะเวลา ที่ผ่านมา ทำให้เป็นการยากสำหรับรัฐบาลในการเข้าไป ตรวจสอบเพื่อ สร้างมาตรฐาน ของโรงเรียนเอกชนต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับในระบบการศึกษา กัมพูชา แต่การศึกษาของ กัมพูชาจะได้เริ่มอย่างจริงจังและกว้างขวางขึ้นมาเป็นเวลานานพอสมควร และได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข มาตลอด ปัจจุบันระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของกัมพูชา อยู่ในสังกัดกระทรวงอบรม เยาวชน และกีฬากรุง พนมเปญได้มีการปฏิรูปด้านการศึกษาและดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษา มีการปฏิรูปหลักสูตรมีการเรียน การสอนในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 – 6 จำนวน 73 โรงเรียน แต่ยังมีปัญหาอุปสรรค ในการจัดการศึกษา และการ บริหารการศึกษาหลายประการ ดังนี้ 1) คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจที่พอจะสู้ประเทศอื่นในเวทีโลกได้ 2) การบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษายังรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลาง กอปรทั้งขาดเอกภาพทั้งด้านนโยบาย

และมาตรฐาน 3) การขาดประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพการศึกษา 4) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การขาดการพัฒนานโยบายอย่างต่อเนื่อง และ 6) การขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (Ministry of Education, Youth and Sport, 2017, ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อกระทรวงอบรม เยาวชนและกีฬา กรุงเทพมหานคร และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
4. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนด้านใดบ้าง ที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน
7. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

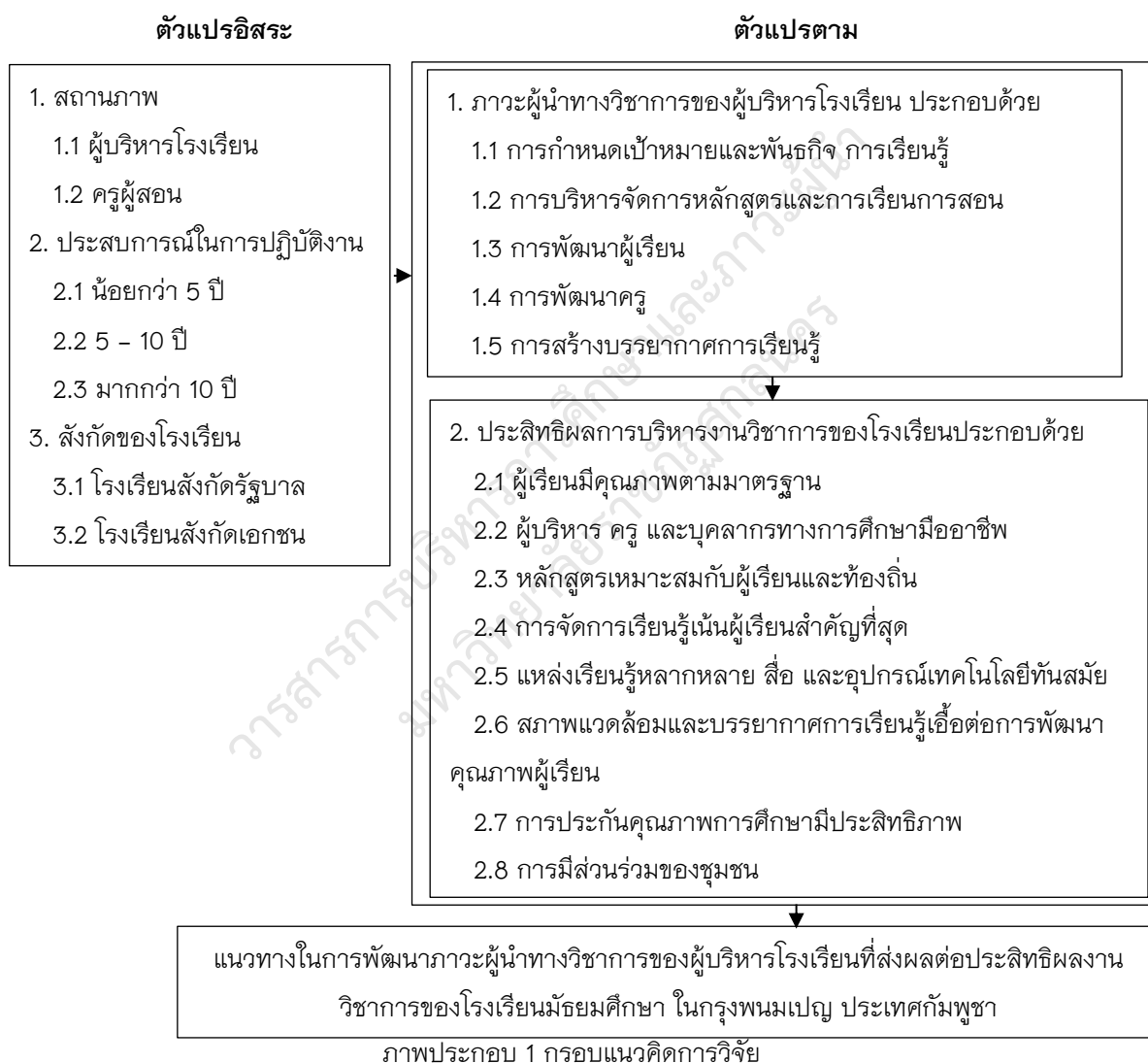
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็น ของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

6. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

7. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 64 คน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จำนวน 82 คน

ครูผู้สอนโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 4,764 คน และครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน จำนวน 1,234 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 6,144 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556 หน้า 43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 362 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำแต่การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 74 คน และครูผู้สอน จำนวน 296 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.806 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.949 จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 370 ฉบับ พร้อมกับขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัยโดยแจ้งระยะเวลาส่งคืนภายใน 15 วัน และสามารถเก็บแบบสอบถามกลับคืนมา 370 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และสังกัดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และสังกัดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน (X_2) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (X_5) ด้านการพัฒนาผู้เรียน (X_3) ด้านการพัฒนาครู (X_4) และด้านกำหนดเป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ (X_1) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.202, 0.250, 0.175, 0.146 และ 0.109 ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 55.10 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.294 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y = 0.889 + 0.172 X_2 + 0.224 X_5 + 0.143 X_3 + 0.120 X_4 + 0.094 X_1$ และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = 0.202 Z_{x2} + 0.250 Z_{x5} + 0.175 Z_{x3} + 0.146 Z_{x4} + 0.109 Z_{x1}$

7. แนวทางแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยมีจำนวน 5 ด้าน ที่ต้องได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาครู และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยมีการจัดเวลาเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งฤดี อุทุม (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสิทธิผลงานวิชาการเป็นผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ เพราะในปัจจุบัน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่ทำงานด้านการศึกษาในประเทศไทยมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น สามารถบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จสูงสุดต่อผู้เรียน อาจจะเป็นเนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาในประเทศไทยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น โดยที่สาระหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบ

ต่อสังคม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนนารินทร์ ปัทม (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนต่างมีความคาดหวังให้ตัวผู้บริหารนั้นมีภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาครู และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่าผ่านการทำงานในรูปแบบที่หลากหลาย เจอผู้บริหารที่แตกต่างกันมากมาย จึงทำให้ได้เรียนรู้และมีมุมมองความคิดเห็นที่มากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันยารัตน์ ศรีเนตร (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม รายองค์ประกอบและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนโดยรวม และด้านนิเทศและประเมินผลด้านการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ครูต้องการ เพราะถ้าหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการการบริหารงานด้านวิชาการก็จะเป็นไปด้วยความราบรื่น ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ครูทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนต่างก็ต้องการผู้บริหารที่มีคุณสมบัติมีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่ต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ของ Bunheng Norng (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561) ได้เสนอว่า ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและนักเรียนที่สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับของทุกคน ผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง สามารถนำมาให้ความรู้ต่อบุคลากรของตนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารทุกคนต้องมี ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต่างมีความคาดหวังในประสิทธิผลงานวิชาการเหมือนๆ กัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนนารินทร์ ปัทม (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าผ่านการทำงานวิชาการในโรงเรียนมานาน และมี

ประสบการณ์ในการทำงานในด้านต่างๆ มาก่อน ทำให้มีความคิดเห็นมากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โอนัย ประสาน (2555, หน้า 36 - 43) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารและครูที่สังกัดโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ต่างมีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน เพราะทุกคนต่างมุ่งหวังให้งานประสบความสำเร็จ ดังคำสัมภาษณ์ของ Chamraen Phath (สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2561) ได้เสนอว่า การทำงานด้านการบริหารหลักสูตร ควรศึกษาความต้องการของชุมชน เพื่อกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน ศึกษาหลักสูตรของต่างประเทศเพื่อการผลิตหลักสูตรที่ทันสมัย สนับสนุนให้ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียน ควรหานวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคการสอนต่างๆ นำเสนอให้ครูผู้สอนได้เรียนรู้เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องทำทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม กับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีความเข้าใจและมีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กันทางบวก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา เทพิน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน (X_2) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (X_5) ด้านการพัฒนาผู้เรียน (X_3) ด้านการพัฒนาครู (X_4) และด้านกำหนดเป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ (X_1) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนได้ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 55.10 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.294 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในด้านที่สามารถพยากรณ์ได้ดีที่สุดคือด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะว่าการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา มีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐพงศ์ บุญอารมย์ (2553, หน้า 107 - 111) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอำนาจในการพยากรณ์ ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 5 ด้าน โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ดังนั้นควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนด้านดังกล่าวให้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา เพื่อส่งผลถึงประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในการบริหารงานควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเสริมทักษะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรนำภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และเมืองอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ ศรีเนตร. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์ คศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพงศ์ บุญยารมย์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 1(1), 107 – 111.
- นันทนา เทพิน (2556). ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วិทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งฤดี อุทุม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สอนนารินทร์ ปัทม. (2559). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อินทัย ประสาน. (2555). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 11(55), 36 – 43.
- Ministry of Youth and Sports Phnom Penh. (2017). *Education Congress 2017*. Phnom Penh: Ministry of Youth and Sports.